

מוסדות
**דרכי
תורה**

בנשיאות מרן הגאון
רבי **אשר וייט שליט"א**

שיעור מרן הרב שליט"א

קונטרס שבועי

אגדה

י"ג פירצות שפרצו מלכי יון

הלכה

נר איש זביתו

פרשת וישב תשפ"ה

שנה כ"ז - קובץ חי [תתק"ג]

יד"לע"י מכון "מנחת אשר"

כל הזכויות שמורות

עריכה והוצאה לאור ע"י
מכון "מנחת אשר"

להפצת תורתו של
מו"ר הגאון רבי אשר וייס שליט"א

רחוב אהרון אשכולי 109
ירושלים

המען למכתבים:
ת.ד. 23170

Email: info@minchasasher.com

יעמדו על הברכה

המזכים את הרבים בהפצת תורתו
של מרן הגאב"ד שליט"א

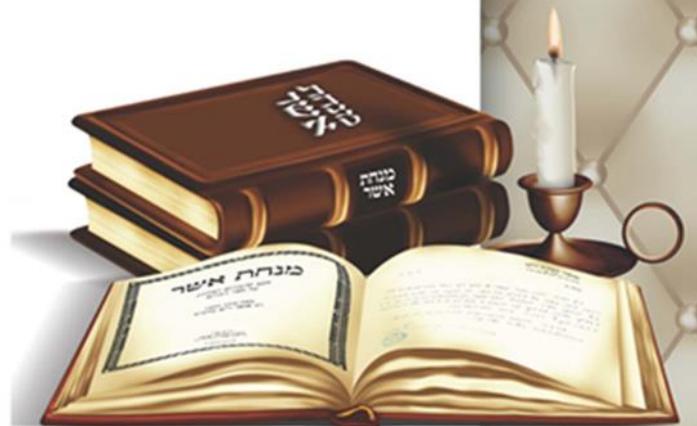
השיעור השבועי מוקדש

כאות הכרת הטוב

למרן הרב שליט"א

על מסירותו למען כלל ישראל

מאת משפחת בערקאז'יטש

פרשת וישב

בגדר נר איש וביתו

הנה יש לעיין אם צריך דין בית במצוות נר חנוכה, שהרי אמרו נר איש וביתו, ויש לעיין אם מצוה זו מוטלת על הבית, וכמצות מזוזה ומעקה, או שמא גדר המצוה כגדר כל מצוות החג והמועד שהן רובצות על כל יחיד ויחיד, בין במצוות דאורייתא כגון מצוה, מרור, סוכה ולולב, ובין במצוות דרבנן כגון מקרא מגילה, אלא שבנר חנוכה נתחדשה הלכה שאחד מוציא את כל בני הבית.

ויש מגדולי האחרונים שנקטו שעיקר מצות נר חנוכה רובצת על הבית, וכן כתב הפני יהושע (שבת כ"א ע"ב ד"ה בגמרא תנו רבנן):

"בגמרא תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו. נראה דמה שנשתנה מצוה זו משאר מצוות שהן חובת הגוף שהיה חיוב על כל יחיד ויחיד דקיימא לן נמי [קדושין מ"א ע"א] מצוה בו יותר מבשלוcho אלא דשאני הכא שאין הכא עיקר המצוה אלא בסמוך לרה"ר שהוא משום פרסומי ניסא משום כך הטילו חובת מצוה זו כאילו היא חובת הבית ועדיין צ"ע".

וכעין דבריו כתב בשפת אמת (שם ד"ה גמ' ת"ר):

"ויש לעיין אי המצוה נר א' בבית כמו מזוזה וכמו נר שבת דכל שהדליק לשם שבת אף שהדליק מי שיהי' די ולפ"ז אפשר דגם ב' בעלי בתים הדרים בבית אחד די להם בנר אחד והא דאושפיזא משתתף בפריטי י"ל שהוא כדי לעשות המצוה בממונו אבל מדינא יוצא או נימא דהמצוה על כל אדם אלא דבעה"ב מוציא כל ב"ב".

אבל כבר ביארתי במק"א (מנחת אשר מועדים ח"ב סימן ה' אות ב') דגדר איש וביתו אין הכוונה לבית כמו מעקה ומזוזה, אלא לכל דיירי הבית, וכונת הכתוב "את יעקב איש וביתו באו", ומצוה זו רובצת במשותף על כלל דיירי הבית ולא על כל יחיד ויחיד בניגוד לכל שאר מצוות החג והמועד. והבאתי לגדר זה דוגמאות רבות, כמו מצוות הקרבנות ואכילת קדשים שרובצת על כלל כהני המשמר ובית האב, ועוד כהנה, עיי"ש בעומק הדברים.

בגדר נר איש וביתו

ועוד ביארתי שם דאף שיש דמיון בין מצות מזוזה שרובצת על הבית, אך אינה אלא חובת הדר, ורק הדר בבית חייב לקבוע מזוזה בפתחו, לנר חנוכה שרק הדר בבית חייב להדליק על פתחו מבחוץ, מ"מ שאני נר חנוכה ממזוזה,, דמצות מזוזה מצות הבית היא, אלא שכל עוד אינו דר בבית אין מצוה זו נוהגת, ומצות נר חנוכה לעומתה רובצת על האדם, ואין הבית אלא מקום המצוה, ואם אין לו בית פטור הוא ממצוה זו.

ומלשון הרמב"ם יש לדייק דהוי דין על הבית (דהיינו דיירי הבית) שכתב (הל' חנוכה פ"ד ה"א) "מצותה שיהא כל בית ובית מדליק נר אחד", הרי שתלה שורש המצוה בבית. וכ"מ מדברי תה"ד (סימן ק"א) לגבי אכסנאי, ולפי"ז נפטרו כולם ע"י הדלקת נר אחד בין אם כווננו לצאת ובין אם לא, דכיון שבית זה הדליק נר, ממילא נפטרו כל בני הבית, ואין כל הידור שכל בני הבית ידליקו בפועל, ולכן כתב הרמב"ם דהמדליק ידליק את כל הנרות. אבל מדברי המהרי"ל (הל' חנוכה אות ח') מוכח דס"ל דאין זה דין על הבית אלא על הפרט, שכתב דאם מתכוין שלא לצאת אינו יוצא הרי שצריך הוא לצאת יד"ח והדבר תלוי ברצונו, ולפי"ז מסתבר דגדר מהדרין דנר לכל אחד ואחד הוי בזה גופא שכל אחד יקיים מצותו בעצמו ולא ע"י אחרים (וכעין מה שאמרו מצוה בו יותר מבשלווחו, וכעין מש"כ התוס' בברכות (כ"א ע"ב ד"ה עד), וסוכה (ל"ח ע"ב ד"ה שמע), דאף דשומע כעונה יש הידור כשעונה ממש).

והנה הרמ"א בשו"ע (סי' תרע"ז סעי' ג') ובדרכי משה שם פסק כמהרי"ל, ולשיטתו אזיל בסי' תרע"א שכתב שכל אחד מבני הבית ידליק לעצמו, אבל הרמב"ם סובר דעצם מצות ההדלקה על הבית היא, ולשיטתו ניחא דאחד מדליק את כל הנרות והרמב"ם, והרמ"א אזלי לשיטתייהו ביסוד דין נר איש וביתו ודו"ק בזה.

ועיין ט"ז (בסי' תרע"ז ס"ק א') בשם הרש"ל דאכסנאי שמדליקין עליו בבית, לאו כל כמיניה להדליק ולברך. ובט"ז תמה עליו דכיון דאינו רוצה לצאת על ידי אנשי ביתו למה לאו כל כמיניה, ונראה דשיטת הרש"ל כנ"ל דהוי דין על הבית וכולם נפטרו אף אם אין רצונם בכך.

והנה להבנת המהרי"ל דבנ"ח אחד מוציא את האחרים וזה גדר נר איש וביתו ואם התכונו שלא לצאת לא יצאו יד"ח וכך נקט גם הגרעק"א (בשו"ת תנינא סימן י"ג) וכשיגרת הבנת האחרונים, צ"ע למה אכסנאי צריך להשתתף ולא די בשליחות וככל

בגדר נר איש וביתו

בני הבית שא"צ להשתתף (ובשלמא להג"ל בשיטת הרמב"ם ניחא דדין נר איש וביתו דהוי על הבית אינו אלא בבני הבית ולא באורח ואכסנאי שאינו נפטר ע"י נר איש וביתו).

ונראה לכאורה דבדין איש וביתו יש להבחין ב' הבחנות: א. במעשה ההדלקה. ב. בנר. ואף אם מהני שליחות בנ"ח ואחד מוציא את האחרים, מ"מ לכאורה לא יהני כשהוא עצמו יוצא בהדלקה זו, דאיך יעלה נר אחד לשני אנשים, דנראה פשוט דלא יתכן שב' בנ"א יצאו בנר אחד והלא אין כאן פרסומי ניסא ונ"ח לכל אחד, אלא דבזה נתחדשה הלכה דנר איש וביתו, דנר אחד עולה לכל בני הבית (אך במעשה ההדלקה בעינן כעין שליחות כנ"ל), ומשו"ה אכסנאי שאינו בכלל דין איש וביתו צריך להשתתף ע"מ שיהא כאילו יש לו חלק בנר, אבל לגבי מעשה ההדלקה הוי כשאר בני הבית.

אך לפי"ז יש לדון קצת במה שדייקנו לעיל מלשון הרמב"ם דהוי מצוה על הבית בלבד דהלא אף להבנת המהרי"ל יש דין על הבית לגבי הנר דמהני נר אחד לכולם, אך עדיין נראה יותר מלשון הרמב"ם דזה כל עיקר מצות נר חנוכה איש וביתו, ודו"ק בזה כי קצרתני.

והנה כתב הרמב"ם (בפי"א מהלכות ברכות הלכה ב' – ג'): "יש מצות עשה שאדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותה כגון תפילין וסוכה ולולב ושופר, ואלו הן הנקראין חובה לפי שאדם חייב על כל פנים לעשותן, ויש מצוות שאינן חובה אלא דומין לרשות, כגון מזוזה ומעקה שאין אדם חייב לשכון בבית החייב במזוזה כדי שיעשה מזוזה, אלא אם רצה לשכון כל ימיו באוהל או בספינה ישב, וכן אינו חייב לבנות בית כדי לעשות מעקה. וכל מצות עשה שבין אדם להקב"ה בין מצוה שהיא חובה בין מצוה שאינה חובה מברך עליה קודם לעשייתה. וכן כל המצוות שהן מדברי סופרים בין מצוות שהן חובה מדבריהם כגון מקרא מגלה והדלקת נר שבת והדלקת נר חנוכה בין מצוות שאינן חובה כגון עירוב ונטילת ידים מברך על הכל קודם לעשייתן אשר קדשנו במצותנו וציונו לעשות והיכן צונו בתורה שכתוב בה אשר יאמרו לך תעשה, נמצא עניין הדברים והצען כך הוא, אשר קדשנו במצותנו שציווה בהן לשמוע מאילו שצו לקרות את המגלה או להדליק נר של חנוכה וכן שאר כל המצוות שמדברי סופרים".

ומבואר בדבריו דחנוכה הוי חובה בכל ענין משא"כ מזוזה שאם אין לו בית אין המצוה רובצת עליו, וצ"ע לכאורה דאם אין לו בית גם אינו מצוה בנר חנוכה. ונראה מזה דאכן דעת הרמב"ם דאין מצות נ"ח תלויה בבית כלל ומי שאין לו בית צריך להדליק

בגדר נר איש וביתו

בכל מקום רבים. אך באמת אין ראיה שידליק בכל מקום שהוא, אלא דלגבי נר חנוכה לא צריך דין בית אלא חייב להדליק במקום דירתו ואף באהל ובספינה. ומ"מ נראה דאין עליו חיוב אלא במקום דירתו ואין מזה ראיה שיכול להדליק בכל מקום, ודו"ק.

אך ביסוד הדברים נראה עיקר דאין מצות נר חנוכה רובצת על כל יחיד ויחיד אלא על דיירי הבית במשותף כמבואר.

ואפשר שזה גם כונת האחרונים הנ"ל הפני יהושע והשפת אמת אף שכתבו לדמות מצות נר חנוכה למצות מזוזה, ויל"ע.

והנה יש מן האחרונים שנקטו ששני דינין ושני גדרים יש במצות נר חנוכה, גם חיוב על הבית (בית ממש) וגם חיוב על הגברא.

ובהגהות הגאון ר' ברוך פרנקל על השו"ע (סימן תרע"א סעיף ז') ומובא בשער הציון (שם ס"ק נ"ב) כתב חידוש עצום, דאעפ"י שכתב שם הרמ"א דהמדליק בבית הכנסת לא יצא ידי חובת הדלקה, אכסנאי שהדליק בבית הכנסת יצא. ויסוד הדבר, דשני צדדים יש במצוות ההדלקה, חובת הבית וחובת הגברא, ומה שאינו יוצא בהדלקה בבית הכנסת משום שלא הדליק בביתו, וחייב אדם להדליק בביתו, אבל חובת הגברא שפיר יוצא בבית הכנסת, ואכסנאי שמדליקין עליו בביתו אין עליו אלא חובת הגברא ולפיכך יוצא בהדלקת בית הכנסת.

וכעין זה מצינו בשו"ת בית שיערים (או"ח סימן שס"ב) שביאר מה שנחלקו אם הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה, דלכו"ע יש בנר חנוכה מצוה כפולה ומכופלת, על הבית ועל הגברא, אלא שנחלקו מה עיקר ומה טפל, ובכלל "שיירי מצוה", למ"ד הדלקה עושה מצוה, עיקר המצוה על הגברא, וחובת הבית טפילה, ומ"ד הנחה עושה מצוה עיקר המצוה על הבית חובת הגברא טפילה, עי"ש.

אך לענ"ד נראה עיקר דלא שני דינים ושני עניינים שונים יש כאן, אלא המצוה רובצת על הגברא, אך לא על כל יחיד ויחיד, אלא על בני הבית במשותף, ואין מצוה זו על הבית כמזוזה, ואין הבית אלא כמעין תנאי בקיום המצוה, דמקום ההדלקה הוא בפתח הבית מבחוץ, או בשעת הסכנה על שולחנו.

ודו"ק בזה.

בגדר נר איש וביתו

ובעיקר דברי הגרב"פ נתקשיתי ולא ירדתי לסוף דעתו, ובשער הציון כתב בשמו דאם הדליק בבית הכנסת פטור מלהדליק באכסניא שלו, אך בהגהות הגרב"פ הוסיף דפטור כיון שמצד חובת גברא הלא הדליק בבית הכנסת ומצד חובת הבית הרי מדליקין עליו בביתו, ותימה, דהלא אם מדליקין עליו בביתו אין עליו שום חובת הדלקה ואף אינו צריך להשתתף בפרוטה, אלא שאם יש לו פתח לרה"ר בפני עצמו צריך להדליק שם משום חשדא (שו"ע סימן תרע"ז סעיף א'), וחשש זה יש אף אם הדליק בבית הכנסת, וא"כ אין כל נפ"מ במה שמדליק בבית הכנסת, וצ"ע.

ב

עוד בענין הדלקת נר חנוכה למי שאין לו בית

כ"ב כסלו תשפ"ד

כבוד תלמידי אהובי

המחכים את רבו תדיר

הרה"ג ר' עקיבא דרשוביץ שליט"א

רב דק"ק נחלת יעקב

וראש בית מדרש להוראה רמת אשכול

הנני במענה קצר למכתבו היקר.

במה שמצוי במחוזותינו שבעל נמצא עם אשתו היולדת כל הלילה והיא בחדר לידה והבעל שוהה בביה"ח מלפני השקיעה עד מחרת בבוקר, האם נכון שידליק בבית החולים או יעשה שליח להדליק בביתו, וכבודו פלפל גם אם השוהה ברחובה של עיר או בשדה אם ידליק נר חנוכה או שמא כל שאין לו בית אינו בכלל מצוה זו. ואען בקצרה.

הלא ידעת את דעתי דמי שאינו דר בבית אין עליו כל מצוה להדליק נר חנוכה בפתחו, ואף אם נעדר מביתו לילה אחד מלילות חנוכה, דאין מצוה זו רובצת על האדם אלא כשהוא בביתו, ולדעתי גם משום חשדא לא חששו אלא כאשר הוא בביתו, ואם אין איש בבית מן השקיעה עד עלות השחר, אם שליחו יברך על נר חנוכה הוי ברכה לבטלה, דהשוהה בבית חולים (ואיננו מאושפז שם) אינו יכול להדליק שם כיון שאינו גר שם אף לא לשעה, בניגוד לחולה השוהה בבי"ח.

בגדר נר איש וביתו

ומשו"כ נראה דהשוהה לצד אשתו שבחדר לידה פטור מהדלקת נר חנוכה וישתדל לראות נר חנוכה ולברך ברכת הרואה.

ובענין מי שאין לו בית ולן בשדה כתבת לדון בשני מקורות.

א. מה שנחלקו הרמב"ם (הל' חנוכה פ"ד הל' א' – ב') והרמ"א (סימן תרע"א סעיף ב') במהדרין שמדליקין נר לכל אחד ואחד האם זה שמדליק את נר איש וביתו הוא זה שמדליק נרות כמנין אנשי הבית, או שכל אחד ואחד מבני הבית מדליק נרות שלו, וביארת שלדעת הרמב"ם המצוה רובצת על הבית ולא על הגברא, ואי אפשר לשני אנשים להדליק נר חנוכה כמו שאי אפשר שיקבעו שתי מזוזות, וע"כ שהמדליק מדליק נרות כמנין בני הבית, והרמ"א לעומתו נקט שהמצוה על הגברא, ומשו"כ כתב שכל אחד מדליק שלו.

ולפי זה כתבת דלדעת הרמב"ם מסתבר שצריך בית ומי שאין לו בית פטור, אך לשיטת הרמ"א שחובת הפרט היא, יכול להדליק אף שלא בבית.

אך אין לדברים הללו כל הכרח כלל, ויש לדחותם מכמה טעמים:

א. אף אם מצות היחיד היא, מ"מ נראה פשוט דהמצוה היא להדליק על פתח ביתו מבחוץ, או על שלהנו בשעת הסכנה, ומי שאין לו בית אין עליו כל מצוה וכמפורש בתוס' (סוכה מ"ו ע"א) שתיקנו ברכת הרואה משום שיש אנשים שאין להם בית, ואין זה ענין כלל למנהגים השונים במהדרין שמדליקים נר לכל אחד ואחד.

ב. ובאמת כבר כתבתי במנחת אשר מועדים (ח"ב סימן ה' אות ד') שלדעתי אין כל הכרח לומר שיש בזה מחלוקת בין הרמב"ם לרמ"א, עי"ש.

ג. אף אם ננקוט שאכן נחלקו הרמב"ם והרמ"א, נראה פשוט דלשיטת הרמ"א יש ענין שכל אחד מבני הבית ידליק בפני עצמו, אבל לשיטת הרמב"ם עיקר ההידור בריבוי הנרות כמנין אנשי הבית, ואין צריך שכל אחד ידליק, אבל פשוט שאין בזה כל חסרון ואם ירצו כולם להדליק אין בזה כל חסרון, דמה לן אם אחד מדליק או רבים. כך נראה פשוט בעיני.

סוף דבר, אין זה ענין כלל לשאלה במי שאין שוהה בבית, ואת דעתי כבר ביארתי פעמים רבות דמי שאין לו בית פטור ממצות נר חנוכה.

בגדר נר איש וביתו

ובכל עיקר שיטת הרמב"ם כתבתי (מנחת אשר מועדים ח"ב סימן ה' – ו) דאין בית לבנין עץ ואבן, אלא לדיירי הבית, עי"ש.

אמנם אף זאת כתבתי (מנחת אשר מועדים ח"ב סימן ה' אות ז') בשיטת הרמב"ם שיש מצוה להדליק בכל כינוס של רבים, אך אין זה להלכה, עי"ש.

ב

עוד הבאת ראייה מהדלקת נר חנוכה בבית הכנסת שלדעת כמה ראשונים נהגו כן בשביל אורחים שאינם בבית, הרי דאף הם חייבים בנר חנוכה ויוצאים ידי חובתן במה שמדליקין בבית הכנסת.

ואף מזה אין לענ"ד ראייה כלל מחדא ותרי טעמי:

א. באמת נראה שאין איש יוצא ידי חובתו בהדלקה בבית הכנסת, לא בני הקהילה, לא המדליק ואף לא האורחים, ולכו"ע אין כאן אלא מנהג בעלמא, והברכה שמברכים אינה אלא משום שמברכים על המנהג, ומבחינה זו אין כל נפ"מ בטעמים השונים במקור מנהג הדלקה בבית הכנסת, דלכל הטעמים וכל השיטות אין כאן אלא מנהג בלבד, ולא נחלקו אלא בטעם המנהג, ועל פי כל הטעמים אין איש יוצא יד"ח בהדלקה זו. אלא שלי"א נהגו להדליק בביהכ"נ כדי שהאורחים יראו וישמעו, אף שאינם חייבים ואינם יוצאים.

וגם בקידוש שנהגו לקדש בבתי כנסיות, נהגו כן אף שאין הקידוש במקום סעודה, ואכמ"ל.

ובדברי הגר"ב פרנקל בעל ברוך טעם כבר דנתי במק"א (עיין לעיל אות א').

ב. אף אם נאמר שהאורחים אכן יוצאים ידי חובתן בהדלקה זו, אין זה אלא משום שבית הכנסת נחשב כביתם כיון שהם לנים בבית הכנסת או בחדרים הסמוכים לו, באין להם מקום אחר ללון, ואין מזה כל ראייה למי שלן על פני השדה ואינו בבית כלל.

באהבה יתירה

אשר וייס

י"ג פירצות שפרצו מלכי יון

י"ג פירצות שפרצו מלכי יון

"לפנים ממנו סורג גבוה עשרה טפחים ושלוש עשרה פרצות
היו שם שפרצום מלכי יון חזרו וגדרום וגזרו כנגדם שלש עשרה
השתחויות " (משנה מדות פ"ב משנה ג').

ויש להבין למה פרצו דוקא י"ג פירצות, לא פחות ולא יותר, והלא ידוע
שאין מספרים מקריים בתורה בנביאים ובכתובים, וביסודות שהנחילו
לנו חז"ל בתולדות עם עולם. ולמה פרצו פרצות אלה דוקא בסורג.

ולמה באו אנשי כנסת הגדולה חשיבות במספר זה לתקנו כנגדו י"ג
השתחויות.

ונראה בזה בתשומת לב למשמעות המספר י"ג. דבהתבוננות מועטה
נשים לב שמספר זה מסמל את הקדוש והיקר לישראל עם קדוש, ואת
כל המבדיל והחוצץ בין ישראל לעמים. וכן למדנו במשנה במס' נדרים
(ל"א ע"ב) הנודר "שאני נהנה למולים - אסור בערלי ישראל ומותר במולי
עובדי כוכבים, שאין הערלה קרויה אלא לשם עובדי כוכבים, שנא': כי
כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב", כי אין המילה אלא לישראל.

וכבר אמרו חז"ל (בראשית רבה פר' וירא פרשה מ"ח סימן ח') שאברהם
אבינו יושב בפתחי גיהנום ואינו מניח להכניס את כל החתום בברית.
וכל בני ישמעאל אף הם מלים את ערלתם. אך אברהם אבינו יודע
להבחין בין החתום באות ברית קודש של י"ג בריתות ובין מי שחתך
ערלתו ועדיין ערל הוא.

ב. ובן י"ג שנה נכנס ישראל לעול התורה והמצוה ומקבל עליו עול
מלכות שמים. ואף שגם הגויים נצטוו בשבע מצוות, כבר כתב החתם
סופר (שו"ת יו"ד קפ"ד ושי"ד) שאין גדלות שלהם תלוי בי"ג שנה, עי"ש.

ג. י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם. וי"ד מדות אלה הן הם יסוד תורה
שבעל פה המיוחדת לנו ולא לעם אחר.

דהלא את התנ"ך קוראים אף הם, ויש מן הפוסקים שנקטו שמותר

י"ג פירצות שפרצו מלכי יון

ללמדם תורה שבכתב, ורק על תורה שבעל פה נאמר לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום, ואסור ללמדם תורה שבעל פה.

ולא בכדי אמרו (גיטין ס' ע"ב) "לא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה".

ד. י"ג מידות של רחמים, שהם מתנה טובה וסוד שגילה הקב"ה למשה רבינו על מנת שימסרנה לישראל והבטיח "כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם" (ר"ה י"ז ע"ב).

ה. י"ג עיקרי אמונה שהן הם יסוד היהדות ואמונת ישראל, ואף שגם בני נח נאסרו בעבודה זרה, אין הם מצווים בי"ג עיקרים אלה, שלנו המה ולא לזולתנו.

ו. אחרון אחרון חביב רק בני ישראל מיחדים שמו של הקב"ה ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

"אבל אנחנו עמך בני בריתך, בני אברהם אוהבך שנשבעת לו בהר המוריה, זרע יצחק יחידו שנעקד על גבי המזבח, עדת יעקב בנך בכורך שמאהבתך שאהבת אותו ומשמחתך ששמחת בו קראת את שמו ישראל וישורון. לפיכך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחך ולפארך ולברך ולקדש וליתן שבח והודיה לשמך. אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, אשרינו שאנו משכימים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומיחדים שמך בכל יום תמיד ואומרים פעמיים באהבה ה' אלקינו ה' אחד".

אח"ד בגמטריא י"ג.

ואהבת את ה' אלקיך, אהבה בגיטריא י"ג.

ועיין עוד בדבריו הנפלאים של המהר"ל (חידושי אגדות נדרים ל"ג ע"ב) בענין י"ג בריתות שנכרתו על המילה:

י"ג פירצות שפרצו מלכי יון

"ומספר אחד הוא שלשה עשר, לכך נכרתו י"ג בריתות על המילה לומר שברית המילה הוא ברית יחיד שהוא ברית גמור. ועוד יש לך להבין כי אלו בריתות הי"ג הם מצד היחידות כי הם נגד י"ב גבולים והאמצעי שהוא תוך הגבולים, וע"י זה יש קשור וחבור גמור מכל צד שהם י"ג אבל שלשה וארבע אין הקשור לגמרי והבן זה היטב כי אין לפרש יותר".

ביאור דבריו המספר י"ב רומז לשלימות גשמית שהרי לכל דבר בעולם הגשמי יש י"ב גבולות, שהם ארבעה קוים המחברים את ארבעת הפינות למעלה ולמטה וארבע קווים המחברים את מה שלמעלה עם מה שלמטה, והי"ג רומז לתוכן של הריבוע שהוא הנשמה השוכנת בתוך הגוף, והרוחניות שיש בכל גשם, ולכן אחד בגימטריא י"ג.

כי המספר י"ג הוא המספר המיוחד והמקודש לבית ישראל והוא אות ומופת שאעפ"י שחביב אדם שנברא בצלם אלקים, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, וחביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה.

וראה זה פלא, ובעיני ראיתי בבניינים הגבוהים שבעיר ניו יורק, אם זה בבתי חולים או בנייני משרדים ובתי מלון וכיוצא בזה שעולים מקומה לקומה ואין בהם קומה שלש עשרה, ומי"ב מדלגים לקומה י"ד. מאמינים הם שמספר י"ג הוא ביש מזל ומתיראים הם מפניו ואין בידם להסביר למה מספר זה נושא עמו מזל רע. ולדידי פשיטא לי, ולאום מלאום יאמן, כשזה קם זה נופל, ומספר זה שהוא סגולת ישראל, מזל ביש יש בו לאומות העולם.

וכבר ביארתי במק"א (מנחת אשר שיחות על המועדים ח"ב מאמר ב') שזו היא מגמת היוונים לעקור מלב ישראל את האמונה וההשגחה שאנחנו בלבד העם הנבחר, ובנו בלבד בחר הקב"ה גוי מקרב גוי לעבדו ולשרתו.

ולפיכך פרצו י"ג פירצות בסורג, ואף אם נניח שלא ידעו היוונים את סוד הי"ג, אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, ולא בכדי ולא במקרה הוא שפרצו י"ג פרצות, לא פחות ולא יותר.

י"ג פירצות שפרצו מלכי יון

ולמה דוקא בסורג פרצו פרצות אלה.

ראה זה דבר נפלא בשו"ת הרמ"ע מפאנו (סימן צ"ח) שנשאל מה תועלת היה בסורג ולמה עשוהו, וכתב להסביר שהסורג מקיף את החיל ומבדילו משאר הר הבית, והוסיף:

"התירו אל הנכרי אשר יבא מארץ רחוקה להתפלל שיכנס להר הבית אך לא לחיל אלא עיניו לנכח יביטו ועפעפיו יישירו למחנה שכינה לכוין את לבו למקום – ואפשר שמטעם זה פרצו מלכי יון י"ג פרצות בסורג כנגד שבטי ישראל שהיו מבדילים עצמם מהם".

הרי שהסורג מבדיל בין ישראל לעמים, ומכריז לכל נכרי אשר יבוא מארץ רחוקה עד כאן תבא ולא לפנים ממנו, ובמחיצה זו פרצו היוונים י"ג פירצות כדי לבטל ולטשטש את קדושתן של ישראל בניו של אלוקינו.

וכשגברו ידם של בית חשמונאי שי"ג היו במספר וכמ"ש רש"י פר' ברכה (דברים ל"ג י"א) "ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היוונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר ברכ' ה' חילו ופועל ידיו תרצה", תיקנו י"ג השתחויות בהלל והודיה להודות ולהלל לשמו הגדול אשר בחר בנו העמים ונתן לנו את תורתו וחיי העולם נטע בתוכנו.

נר זיכרון

לעילוי נשמת

הרה"ח משה בן
מוה"ר יוסף דוד ז"ל
נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז

מרת מלכה מחלה בת
הר"ר מרדכי זיסקינד ז"ל
נלב"ע ג' אייר תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידנו עוז
הר"ר דוד הגר הי"ו
לום אנג'לס

